

Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg
Christiansborg
1240 København K

J.nr.
Den 21. december 2016

Miljø- og fødevarerministerens besvarelse af spørgsmål nr. 104 (MOF alm. del) stillet den 28. oktober 2016 efter ønske fra Simon Kollerup (S).

Spørgsmål nr. 104

”Vil ministeren redegøre for status på hvert enkelt af initiativerne i Økologiplan Danmark, herunder oversende et skema der viser, hvor mange penge der er afsat til initiativerne i perioden for hvert af årene i perioden 2015-2018?”

Endeligt svar

Dette er opfølgning på det foreløbige svar af den 17. november 2016. Miljø- og Fødevarerministeriet har nu gennemgået initiativerne og indhentet oplysninger fra Undervisningsministeriet, Uddannelses- og Forskningsministeriet, Forsvarsministeriet, Erhvervsministeriet, Sundheds- og Ældreministeriet til brug for besvarelsen.

Økologiplan Danmark var den tidligere SR-regerings økologiplan. Nedenfor er angivet et skema med status på indsætterne i december 2016 (bilag 1) samt et skema med finansiering af indsætterne fra Økologiplan Danmark i perioden 2015-2018 (bilag 2).

Flere af indsætterne fra den tidligere SR-regerings Økologiplan Danmark er videreført og styrket med Fødevarer- og landbrugspakken, herunder anvisning af finansiering til et større økologisk areal end nogensinde før. Med Fødevarer- og landbrugspakken blev flere indsætter til styrkelse af økologien besluttet, bl.a. nedsættelse af det økologiske erhvervsteam. Regeringen afventer anbefalingerne fra det økologiske erhvervsteam til en markedsdrevne videreudvikling af økologien, så den danske førerposition inden for økologi kan videreudbygges og styrkes. Anbefalingerne kommer i første halvår 2017.

Esben Lunde Larsen /

Sarah Børner

Bilag 1: Status på indsatserne

Overordnet initiativ	Det konkrete initiativ i SR-regeringens Økologiplan Danmark	Status december 2016
1.0 En forstærket eksportindsats		
	Sådan vil regeringen fremme eksporten:	
	Eksportaktiviteter	
	Regeringen afsætter 34 mio. kr. i perioden 2015-2018 til styrket eksport.	Initiativet er gennemført. Den tidligere SR-regering afsatte 34 mio. kr. til eksport i perioden 2015-2018. Efterfølgende har V-regeringen med aftaleparterne med Fødevarer- og landbrugspakken styrket eksportindsatsen og øget beløbet til 45,5 mio. kr. i perioden.
	Nye eksportmarkeder	
	Regeringen styrker samarbejdet med ambassader og i dialogforum for økologiekseport.	For at styrke samarbejdet og fremme danske interesser i udlandet er der statskonsulenter udsendt til en række danske repræsentationer i udlandet, hvor de løser politiske og eksportmæssige opgaver. Der er nedsat et eksportdialogforum for økologi med sekretariat i NaturErhvervstyrelsen som har deltagelse af myndigheder og organisationer samt med bidrag fra statskonsulenterne. Her drøftes relevante problemstillinger samt ny viden om økologiekseport til især 3. lande.
	Fødevarerministeren deltager i eksportfremstød og messer for økologi.	Miljø- og fødevarerministeren har bl.a. deltaget i verdens største økologimesse Biofach i Nürnberg i 2015 og 2016 og holdt desuden åbningstalen i 2016.
	Regeringen styrker dialogen med myndigheder på eksportmarkeder med stort markedspotentiale, hvor det vurderes omkostningseffektivt, og hvor erhvervet har kapacitet til at udnytte det.	Miljø- og Fødevarerministeriet modtager delegationer fra udenlandske myndigheder, som også interesserer sig for vores økologiske udvikling. Fødevarerstyrelsen indgik i 2015 i en samarbejdsaftale med den sydkoreanske akkrediteringsmyndighed (NAQS) og har været på gensidigt besøg til erfaringsudveksling.
	Regeringen arbejder for at lette eksporten af danske økologiske produkter til Kina.	NaturErhvervstyrelsen og Fødevarerstyrelsen deltager i møder med kinesiske myndigheder med henblik på at forklare regler og dokumentere kontrollen. Desuden ydes der hjælp i forbindelse eksport dokumenter til Kina, som skal dokumentere varesnes økologiske status og kontrollen heraf. Herudover arbejdes der løbende på at lette dokumentationskravet i forbindelse med eksport til Kina. Der bliver arbejdet for at få underskrevet en handlingsplan om gensidigt samarbejde om økologi-kontrol mellem Kina og Danmark.
	NaturErhvervstyrelsen ansætter en eksportkoordinator, som bl.a. skal fremme eksport af økologiske fødevarer.	Initiativet er gennemført, og NaturErhvervstyrelsen har som planlagt ansat en eksportkoordinator, der bl.a. koordinerer delegationsbesøg og deltager i eksportforum for økologi.
2.0 Mere økologi på menuen i Danmark		
2.1	Styrket afsætning	
	Sådan vil regeringen styrke afsætningen i Danmark:	
	Afsætningsfremme	
	Regeringen afsætter 25 mio. kr. i perioden 2015-2018 til afsætningsfremme på hjemmemarkedet.	Initiativet er gennemført. Den tidligere SR-regering afsatte 25 mio. kr. til afsætningsfremme på hjemmemarkedet i perioden 2015-2018. Efterfølgende har V-regeringen med aftaleparterne med Fødevarer- og landbrugspakken øget finansieringen af afsætningsfremme på hjemmemarkedet, så der i perioden gives i alt 36 mio. kr.
	Regeringen arbejder for en forenkling af EU-økologiforordningens kontrolkrav, så bl.a. bager- og slagterafdelinger i supermarkeder får lettere ved at anvende økologiske råvarer.	Danmark har foreslået forenklinger under forhandlingerne om den nye økologirådsforordning, men kunne ikke få opbakning fra de andre lande. Der er dog evt. en mulighed mere for at få forenklete kontrolkrav, når detailreglerne forhandles på Kommissionsniveau og gennemførelsesbestemmelserne fastlægges. Disse forhandlinger påbegyndelse afhænger af, hvornår revisionen af økologiforordningen afsluttes. Det vides endnu ikke, hvornår det vil ske.
2.2 Økologisk omstilling af køkkener og offentlige indkøb		
	Sådan vil regeringen fremme den økologiske køkkenomstilling:	
	Køkkenprojekter	
	Regeringen afsætter 58 mio. kr. i perioden 2015-2018 til økologisk omstilling af offentlige køkkener.	Den tidligere SR-regering afsatte 28 mio. kr. til økologisk omstilling af offentlige køkkener i 2015 i Landdistriktsprogrammet (LDP) og fra 2016 10 mio. kr. årligt frem til og med 2018 i Fonden for Økologisk Landbrug. Der var kun søgning for 5,4 mio. kr. i 2015. De resterende midler blev omprioriteret til Økologisk Arealtilskud. Fra 2016 er finansieringen af ordningen overgået fra LDP til Fonden for Økologisk Landbrug. Med aftalen om Fødevarer- og landbrugspakken er der afsat 10 mio. kr. i både 2016 og 2017.
	Regeringen rådgiver offentlige	Fødevarerstyrelsen rådgiver offentlige og private køkkener om brug af Det

	institutioner, der vil omlægge deres køkkener til økologi.	<p>Økologiske Spisemærke og vejleder køkkener og fødevareregister om økologisk omstilling. Indsatsen inkluderer et bredt samarbejde med erhverv og interesseorganisationer, herunder Økologisk Landsforening, om www.økologisk-spisemærke.dk og tilknyttede aktiviteter såsom statistik, kampagner og generel oplysning.</p> <p>Som det har været tilfældet i årene 2013-2016, så tilføres Fødevarestyrelsen på finansloven i 2017 og fremadrettet årligt 2,4 mio. kr. til arbejdet med økologisk omstilling af køkkener og udbredelse af anvendelse af Det Økologiske Spisemærke.</p>
	Fødevarerindkøb	
	<p>Regeringen afsætter 12 mio. kr. i perioden 2015-2016 til rådgivning og viden til indkøbere, udbuds- og køkkenansvarlige.</p>	<p>Initiativet er gennemført. I 2013 blev der afsat 17 mio. kr. til Task force for grønne indkøb i offentlige køkkener for perioden 2013-2016. I perioden 2015-2016 var der 12 mio. kr. til indsatsen.</p> <p>Indsatsen har til formål at hjælpe kommuner og andre offentlige institutioner med indkøb af økologiske og lokale fødevarer. Task Forcens rådgivning skulle i første omgang rettes mod de instanser, der modtog midler fra NaturErhvervstyrelsen til økologisk omlægning (køkkenprojekter) igangsat under Økologisk Handlingsplan 2020.</p> <p>Madkulturen har varetaget projektledelsen, som afsluttes ved udgangen af 2016. Over halvdelen af landets kommuner, 4 ud af 5 regioner, indkøbsfællesskaber og statslige organisationer har modtaget rådgivning fra Kluge Fødevarerindkøb i løbet af de sidste tre år.</p> <p>Fødevarestyrelsens indsats retter sig primært mod effektmåling og dokumentation, hvorfor størsteparten af midlerne tilfaldt DTU Fødevarerinstitutionen til deres effektmåling af økologiomlægningsprojekterne, der modtog midler fra NaturErhvervstyrelsen til økologisk omlægning (køkkenprojekter) igangsat under Økologisk Handlingsplan 2020.</p> <p>Bevillingen bortfalder med udgangen af 2016.</p>
	Regeringen fortsætter via indsatsen Kluge Fødevarerindkøb dialogen med Statens og Kommunernes Indkøbs Service (SKI) for at sikre flere økologiske fødevarerindkøb.	Kluge Fødevarerindkøb har rådgivet SKI i forbindelse med udarbejdelsen af den forpligtende fødevarer aftale, som mere end halvdelen af landets kommuner har tilsluttet sig. Rådgivningen har medført, at der er fuldt økologisk sortiment i indkøbsaftalen, så den kan understøtte økologiomlægningen i de offentlige køkkener.
	Regeringen vil gå i dialog med Partnerskab for offentlige grønne indkøb (POGI) om fastsættelse af nye mål for indkøb af økologiske fødevarer i partnerskabets kommuner og regioner.	Kluge Fødevarerindkøb har bidraget med sparring til POGI i forbindelse med udarbejdelsen af partnerskabets målsætninger på fødevarerområdet, som blev vedtaget i år. Kluge Fødevarerindkøb deltager desuden i styregruppen hos Forum for bæredygtige indkøb, og har deltaget i EU's Green Public Procurement arbejdsgruppe, der udarbejder europæiske anbefalinger til grønne indkøb indenfor fødevarer og catering. Som led i rådgivningen har Kluge Fødevarerindkøb desuden ofte arbejdet med fastsættelse af individuelle målsætninger for indkøb af økologiske fødevarer.
	Økologiske spisemærker	
	Regeringen øger samarbejdet med erhvervet og andre parter for at udbrede det økologiske spisemærke.	<p>Fødevarestyrelsen samarbejder med erhverv og interesseorganisationer, herunder særligt med Økologisk Landsforening om www.økologisk-spisemærke.dk og tilknyttede aktiviteter. Denne aktivitet fortsætter i 2017 og 2018.</p> <p>Den hidtidige indsats 2012-2016 har primært rettet sig mod de offentlige køkkener og vil fra 2017 have et stigende fokus på det private segment, herunder Horeca-segmentet, som dækker cirka halvdelen af den totale omsætning i foodservice. Der forventes fortsat at være stor interesse for rådgivning mv. om Det Økologiske Spisemærke.</p> <p>Status december 2016:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1831 køkkener har Det Økologiske Spisemærket (+ 330 i 2016) • Antallet af økologiske spisemærker steg med 57 procent i både 2014 og 2015 • 58 procent af danskerne kender Det Økologiske Spisemærke (YouGov) • 85 procent af danskerne har tillid til Det Økologiske Spisemærke (YouGov) • 78 procent af danskerne mener i større eller mindre grad, at det er vigtigt, at der tilbydes/ serveres økologiske måltider på offentlige kommunale arbejdspladser og i Horeca-segmentet (YouGov) <p>Omsætningen af økologiske fødevarer i foodservice steg i 2014 og 2015 med hhv. 33 og 27 procent (Danmarks Statistik).</p>
3.0 Sammen om mere økologi		

3.1	Økologi på tværs af ministerierne		
		Sådan vil regeringen fremme økologien på tværs af ministerierne:	
		Fødevarerministeriet koordinerer et tværministerielt samarbejde, der bl.a. skal se på, hvordan økologien kan fremmes i forskellige sektorpolitikker.	Initiativet er ikke blevet prioriteret.
		Ministeriernes arealer og bespisning	
		Regeringen styrker samarbejdet mellem myndigheder om omlægning af offentlige arealer og kantiner.	NaturErhvervstyrelsen har lavet en hjemmeside om forskellige forhold offentlige myndigheder skal være opmærksomme på i forbindelse med f.eks. bortforpagtning af arealer til økologiske landmænd. Hjemmesiden kan findes her: http://naturerhverv.dk/tvaergaende/oekologi/oekologi-paa-kommunale-arealer/#c15269
		Forsvarsministeriet iværksætter et pilotprojekt som et led i mere økologiske kantiner.	Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse har i marts 2016 igangsat Forsvarsministeriets bidrag til Økologiplan Danmark i form af pilotprojektet Den ØKOlogiske Kantine. Pilotprojektets formål er at arbejde innovativt med at finde grænsen for økologiprocenten i Forsvarets kantiner, når der samtidig skal tages hensyn til ernæringsmængde, sundhed, budget og brugertilfredshed. Pilotprojektet er udviklet sammen med Aalborg Universitet med rådgivning fra Økologisk Landsforening og en økologisk køkkenomlægger. Konceptet er afprøvet i kantinerne på Aalborg Kaserner (Nørre Uttrup og Hvorup) og Flyvestation Aalborg i perioden 1. august 2016 til 15. oktober 2016. Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse forventer at færdiggøre afrapporteringen af pilotprojektet til Forsvarsministeriet i januar 2017.
		Fødevarerministeriet opgør årligt statens andel af økologiske arealer	NaturErhvervstyrelsen har som led i aftalen med Aarhus Universitet om forskningsbaseret myndighedsbetjening fået leveret "Opgørelse af andelen af offentligt ejede arealer som drives økologisk". Publikationen kan findes her: http://pure.au.dk/portal/files/95164009/Offentligt_ejede_ko_arealer080515.pdf
		Sundhedsministeriet går i dialog med Regionerne om mulighederne for at øge andelen af økologi i hospitalskantiner	Som opfølgning på en aftale i Finansloven for 2016 publicerede Sundheds- og Ældreministeriet og Danske Regioner i august 2016 "God mad på de nye sygehuse", der er en kortlægning af regionernes planer for mad på de kvalitetsfundsstøttede sygehuse. Heraf fremgår det, at de fleste sygehuse har oplyst, at de enten allerede har rundet 60 % økologiske råvarer eller forventer at nå det inden for et par år. Herlev Hospital ligger i toppen med 60-90 % økologiske råvarer. Som udgangspunkt betragtes initiativet således som gennemført.
		Mere økologi i landbrugsuddannelsen	
		Regeringen går i dialog med landbrugsuddannelsens faglige udvalg om yderligere at prioritere økologi i uddannelsen.	Undervisningsministeriet har løbende haft dialog med det faglige udvalg om blandt andet økologi i forbindelse med de årlige udviklingsredegørelser for uddannelserne, som de faglige udvalg udarbejder og indsender til ministeriet. Netop i disse måneder er Undervisningsministeriet i gang med at tilrette de enkelte erhvervsuddannelser efter det faglige udvalgs vurdering af, hvordan uddannelsen skal udvikles for bedst at matche arbejdsmarkedets behov på kort og længere sigt. Det er de faglige udvalg, der har til opgave at sikre, at uddannelserne følger med tiden og passer til de aktuelle og fremtidige behov i erhvervene. Det faglige udvalg har ikke siden de ændringer der trådte i kraft i 2012, på baggrund af henvendelsen fra den daværende fødevarerminister og undervisningsminister i 2011 vurderet, at der var behov for at prioritere økologi yderligere. I forbindelse med den nuværende regerings "Naturpakke", er Undervisningsministeriet undervejs med at sætte fokus på naturpleje i landbrugsuddannelsen og beskrive uddannelsen, så der bliver mere undervisning i naturpleje som produktionsgren. Initiativet implementeres i et samarbejde mellem NaturErhvervstyrelsen, det faglige udvalg for landbrugsuddannelsen og Undervisningsministeriet.
		Private fonde og økologi	
		Fødevarerministeriet stiller viden og erfaringer til rådighed for almennyttige fondes arbejde med økologi.	Miljø- og Fødevarerministeriet stiller fortsat viden og erfaringer til rådighed for almennyttige fondes arbejde med økologi.
3.2	Økologi i kommunerne		
		Sådan vil regeringen fremme	

		økologi i kommunerne:	
		Regeringen afholder en workshop med kommunerne om et økologipartnerskab.	Afholdelse af workshoppen er ikke blevet prioriteret.
		Fødevarerministeriet fremlægger årligt elektronisk kortmateriale over alle økologiske marker.	Kortet over de økologiske marker for 2015 findes her: http://viskort.fvm.dk/VisKort/IframeMap.aspx?PageId=def&ActivePanelTabs=a&ActivePanelId=a&MapThemes=wmts,sat,markblok,GrundbetalingFra drag,mark,Oekomarker_2015&DefaultOn=wmts,Oekomarker_2015 Kort over de økologiske marker for 2016 forventes offentliggjort primo 2017.
		Fødevarerministeriet får Aarhus Universitet til at kortlægge økologiens udstrækning og potentiale i forbindelse med beskyttelse af drikkevand.	Kortlægningen er ikke blevet prioriteret.
		Regeringen fortsætter den højere tilskudssats til uddeling af økologisk skolefrugt og -grønt.	Initiativet er gennemført og den forhøjede tilskudssats fortsætter som hidtil.
		Regeringen ser på muligheden for at få flere aktiviteter målrettet økologi på skoler, der modtager tilskud til økologisk frugt og grønt.	Initiativet er ikke blevet prioriteret.
		Regeringen vil fremme, at flere skoler arbejder med økologi ved at formidle undervisnings- og inspirationsmaterialer om bl.a. økologi og bæredygtighed.	Initiativet er ikke blevet prioriteret.
3-3	Udbredelse af økologien i EU		
		Sådan vil regeringen arbejde for økologien i EU:	
		Regeringen arbejder for, at det ikke bliver vanskeligere at have økologisk produktion, og for at fleksibiliteten bevares på centrale områder.	I forbindelse med forhandlingerne om en ny økologiforordning har Danmark i EU arbejdet for, at det ikke må blive vanskeligere at være økologisk producent. Forhandlingerne er pt. ikke afsluttet, men udviklingen i forhandlingen går mod, at fleksibiliteten bevares.
		Regeringen arbejder for, at opnå en større grad af harmonisering i EU-reglerne.	I forbindelse med forhandlingerne om ny økologiforordning har den danske side været et ønske om at opnå øget harmonisering. Forhandlingerne er pt. ikke afsluttet, men alt peger på, at der indføres flere fælles regulerede produktionsregler, hvilket vil give øget harmonisering.
		Regeringen arbejder for, at der indføres natur- og klimakrav i EU-reglerne.	I forbindelse med forhandlingerne om en ny økologiforordning i EU har Danmark arbejdet for, at indføre natur- og klimakrav i økologiforordningen. Forhandlingerne er pt. ikke afsluttet, men alt tyder på, at der ikke er opbakning til at indføre natur- og klimakrav.
		Regeringen arbejder for, at dyrevelfærden styrkes i EU-reglerne.	I forbindelse med forhandlingerne om en ny økologiforordning i EU har Danmark arbejdet for at styrke dyrevelfærdskravene. Forhandlingerne er pt. ikke afsluttet, men det ser ud til, at visse dyrevelfærds mæssige krav vil blive skærpet.
		Regeringen arbejder for, at der indføres krav til emballagen til økologiske fødevarer.	I forbindelse med forhandlingerne om en ny økologiforordning i EU har Danmark arbejdet for regulering af emballage til økologiske fødevarer. Der har desværre kun vist sig ringe opbakning til forslaget.
		Regeringen arbejder for, en stærk kontrol med økologiske produkter og for enkle kontrolkrav for økologiske detailvirksomheder.	I forbindelse med forhandlingerne om en ny økologiforordning i EU har Danmark arbejdet for, at den årlige kontrol bibeholdes i den nye forordning, og at detailforretninger, hvor der ikke sker tilberedning af økologiske produkter holdes udenfor økologikontrol. Forhandlingerne er pt. ikke afsluttet.
		Regeringen arbejder for, at Kommissionen iværksætter oplysningskampagner om det europæiske økologilogo både i og uden for EU.	Ønsket er fremført over for Kommissionen. Kommissionen har foreløbig ikke under EU's salgsfremmeordning iværksat en fælles kampagne vedrørende økologi-logoet som et såkaldt eget initiativ. Kommissionens High Level missioner, som gennemføres i forskellige tredjelands uden for EU, har derimod i flere tilfælde været bredt åbne også for deltagelse fra økologisektoren. Der er under EU's salgsfremmeordning netop accepteret et fælles, stort dansk-engelsk salgsfremmeprogram om økologi (programmet tildeles lidt mere end 50 pct. af budgettet for multiprogrammer i 2016). Programmet er udvalgt på og skal administreres på EU-niveau uden indblanding af de danske myndigheder, og indholdet kendes foreløbig ikke. Under EU Gateway Business Avenues-initiativet er det besluttet at gennemføre salgsfremstød eksklusivt for økologiske fødevarer og drikkevarer fra EU (pt. tilsyneladende i Korea). Næste fremstød gennemføres 23.-27. oktober 2017. Se https://www.eu-gateway.eu/node/27
		Regeringen arbejder for, at Kommissionen faciliterer øget	Danmark er i forbindelse med økologiforordningens revision gået stærkt ind for, at ækvivalens importsystemet bibeholdes, men det ser ud til, at EU

		markedsadgang til tredjelande for økologiske produkter, også når der forhandles frihandelsaftaler.	Kommissionens forslag om et importsystem med direkte efterlevelse (compliance) vinder frem. Danmark har opfordret EU Kommissionen til at inkludere økologiækvivalensaftaler, når Kommissionen forhandler frihandelsaftaler.
4.0 Udvikling af erhvervet			
4.1	Investerings- og erhvervsstøtte		
		Sådan vil regeringen støtte økologiske producenter:	
		Økologifremme-ordningen	
		Regeringen afsætter 12 mio. kr. i 2015 til generelle uddannelses- og kompetenceudviklings-aktiviteter.	Midlerne blev afsat under Økologifremmeordningen i 2015, men blev senere samme år omprioriteret i forbindelse med den store søgning til Økologisk Arealtilskud.
		Økologisk investeringsstøtte	
		Regeringen afsætter i alt 40 mio. kr. i 2015 til investeringer målrettet økologisk landbrugsproduktion	Initiativet er gennemført og NaturErhvervstyrelsen har modtaget 387 ansøgninger til en pulje på 40 mio. kr. Der er samlet søgt om tilskud til investeringer for 100 mio. kr. NaturErhvervstyrelsen er nu næsten færdige med at sende afslag og tilsagn ud på Økologisk Investeringsstøtte 2015. Efterfølgende har regeringen åbnet en ansøgningsrunde mere i 2016 på 40,5 mio. kr.
4.2	Økologisk Fødevarerådgivning og lokal grøn afsætning		
		Sådan vil regeringen understøtte økologisk Fødevarerådgivning og lokal grøn afsætning:	
		Økologisk Fødevarerådgivning	
		Regeringen afsætter 10 mio. kr. i perioden 2015-2016 til Økologisk Fødevarerådgivning.	Økologisk Fødevarerådgivning har med en pulje på 9,6 mio. kr. i 2014-2015 givet væksttjek og rådgivning til små og mellemstore økologiske fødevarer virksomheder i hele landet omkring bedre produktdesign, nye afsætningskanaler og adgang til eksportmarkeder. 170 virksomheders vækstmuligheder og udfordringer i markedet er blevet kortlagt, hvilket har ført til etablering af nye samarbejder mellem primærproducenter og detailhandlen samt udvikling og lancering af 230 økologiske fødevarerprodukter, hvoraf størstedelen er helt nye produkter. Indsatsen blev ikke videreført i 2016.
		Lokal grøn afsætning	
		Regeringen afsætter 8 mio. kr. i perioden 2015-2016 til projekter, der fremmer lokal afsætning og udvikling af fødevarer.	Initiativet er gennemført og Fonden for Økologisk Landbrug gav tilskud til samlet 99 projekter i perioden for midlerne. En oversigt over projekterne, der har modtaget tilskud kan findes her: http://www.oekologifonden.dk/det-har-fonden-stoettet/bevillingsoversigter
4.3	Forskning		
		Sådan vil regeringen videreudvikle den økologiske sektor:	
		Regeringen afsætter i 2015 25 mio. kr. under Danmarks Innovations-fond til forskning i økologi.	Danmarks Innovationsfond havde på finansloven 2015 en pulje på 24,6 mio. kr. til forskning i økologisk fødevarerproduktion. Fonden oplyser, at den i 2015 modtog ansøgninger til denne pulje om et beløb på samlet 99,4 mio. kr. Grundet kvalitetsniveauet i en del af de modtagne ansøgninger blev 8 mio. kr. overført til udmøntning i 2016, hvor der efter genopslag er givet tilsagn for restbeløbet. Som led i aftalen om fordeling af forskningsreserven i 2017 er der afsat yderligere 10 mio. kr. til forskningsmæssig understøttelse af produktion af økologiske fødevarer.
		Regeringen anvender 30 mio. kr. i 2015 til økologiforskning i regi af Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP) og Internationalt Forskningscenter for økologisk jordbrug (ICROFS).	Initiativet er gennemført. Anvendelse af de 30 mio. kr. i 2015: <ul style="list-style-type: none"> • Finansiering af danske projekter i ERA-nettet CORE Organic (midlerne blev fremrykket til 2014), der er igangsat 7 projekter for midlerne. • Finansiering til projekter under programmet Organic RDD 2.2, udbudt i samarbejde mellem GUDP og ICROFS. Der blev givet tilskud til 7 projekter. • Finansiering af udarbejdelse af <i>Vidensyntese om økologiens bidrag til samfundsgoder v. ICROFS</i>.
		Regeringen anvender Fødevarerministeriets myndighedsaftaler med universiteterne for bl.a. at løse udfordringer i økologien.	Miljø- og Fødevarerministeriet søger hvert år gennem myndighedsaftalerne at afklare områder, som udgør barrierer for økologer eller giver udfordringer i forbindelse med den økologiske produktion. Resultaterne med ny viden kan fx bruges til at korrigere reglerne for økologisk jordbrugsproduktion.
		Regeringen iværksætter en ny vidensyntese om økologiens samfundseffekter.	Initiativet er gennemført og Vidensyntesen " <i>Økologiens bidrag til samfundsgoder</i> " blev publiceret oktober 2015, og kan hentes her: http://icrofs.dk/publikationer/vidensynteser/ Arbejdet var koordineret af ICROFS og involverede ca. 70 danske forskere og eksperter. Den overordnede konklusion er, at økologien bidrager positivt

			til at sikre samfundsgoder som biodiversitet, jordens frugtbarhed og dyrevelfærd, men også at der er andre områder, for eksempel klimapåvirkning, hvor der er behov for mere fokus og udvikling.
5.0 Flere og grønnere økologer			
5.1	Økologiudvikling		
		Sådan vil regeringen fremme økologiudviklingen:	
		Omlægning, fastholdelse, bæredygtighed og eksperimenterende økologi	
		Regeringen afsætter 27 mio. kr. i perioden 2015-2018 til flere omlægnings-, fastholdelses- og bæredygtighedstjek samt tilskud til eksperimenterende økologiprojekter.	Omlægnings-, fastholdelses- og bæredygtighedstjek var finansieret med 19 mio. kr. af de 27 mio. kr. i perioden 2015-2018. Efterfølgende er indsatsen blevet forstærket til 28 mio. kr. og udvidet med kompetenceopbygning for nye økologer. Tilskud til eksperimenterende økologiprojekter var tiltænkt 8 mio. kr., men midlerne blev omprioriteret til andre formål i Fonden for Økologisk Landbrug.
		Regeringen afsætter årligt 10 mio. kr. til at styrke udviklingsmuligheder og konkurrenceevne for økologisk landbrug gennem Fonden for Økologisk Landbrug.	Initiativet er gennemført, og midlerne er afsat og administreres af Fonden for Økologisk Landbrug til støtte af projekter inden for fondens formål.
		Regeringen vil arbejde for at afsætte yderligere 5 mio. kr. årligt fra 2016 til særligt prioriterede økologiprojekter finansieret via landbrugets фонде.	Initiativet er ikke gennemført. Fonden for Økologisk Landbrug har fortsat 10 mio. kr. i ordinær bevilling til anvendelse inden for fondens formål samt yderligere mellem 30,0-38,5 mio. kr. årligt til prioriterede økologiprojekter i perioden 2015-2018.
5.2	Økologisk areal- og omlægnings-tilskud		
		Sådan vil regeringen fremme det økologiske areal via arealtilskud:	
		Regeringen indfører en målrettet tilskudsmodel i form af ordningen Økologisk Arealtilskud med et basistilskud på 870 kr. pr. hektar om året.	Initiativet er gennemført. Ordningen Økologisk Arealtilskud blev åbnet for ansøgning i 2015 og består af 5-årige tilsagn med et basistilskud på 870 kr. pr. hektar om året, samt mulighed for tillæg under omlægning til økologi på 1.200 kr. pr. hektar pr. år i 2 år, et tillæg til reduceret kvælstofanvendelse på 500 kr. pr. hektar pr. år, samt et tillæg til arealer med økologisk frugt og bær på 4.000 kr. pr. hektar pr. år. Ordningen Økologisk Arealtilskud er fortsat med Fødevarer- og landbrugspakken. Her er afsat 77 mio. kr. i 2016, 57,4 mio. kr. i 2017, 59,4 mio. kr. i 2018, 830,3 mio. kr. i 2019 og 167,3 mio. kr. i 2020. Beløbet i 2019 er højere på grund af forventede gentegninger af tilsagn. En del af midlerne er dog fremrykket fra 2019 til 2016 grundet stor søgning i 2016.
		Regeringen viderefører et tillæg til Økologisk Arealtilskud for arealer under omlægning til økologi i de første 2 år på 1.200 kr. pr. hektar om året.	Initiativet er gennemført. Tillæg til arealer under omlægning til økologi blev indført som et 2-årigt tillæg som en del af ordningen Økologisk Arealtilskud, der blev åbnet for ansøgning i 2015. I ansøgningsrunderne 2015 og 2016 er der i alt søgt om tillæg til arealer under omlægning på ca. 60.000 ha. Tillægget er en del af ordningen Økologisk Arealtilskud, der er fortsat under Fødevarer- og landbrugspakken.
		Generel tilskudsvejledning	
		Regeringen styrker informationen om tilskud til økologi i 2015.	Initiativet er gennemført. NaturErhvervstyrelsen udarbejdede tilskudsfolderen "Økologisk Landbrug - Tilskudsmuligheder 2015" målrettet landmænd og konsulenter om tilskudsmuligheder for økologiske bedrifter. Folderen blev offentliggjort op til åbningen af den fælles tilskudsansøgning februar 2015, og blev sendt til alle økologer og økologikonsulenter. Se nyhed og folderen her: http://naturerhverv.dk/nyheder-og-presse/nyheder/nyhed/nyhed/ny-folder-samler-alle-tilskud-til-oekologer/
5.3	Alternative ejer- og driftsformer		
		Sådan vil regeringen arbejde med alternative ejer- og driftsformer:	
		Regeringen nedsætter en arbejdsgruppe med deltagere fra myndighederne, erhvervet, pengeinstitutter, forskere og andre relevante aktører, som skal følge eksisterende projekter og identificerer barrierer for etablering af nye ejer- og driftsformer.	Initiativet er ikke blevet prioriteret, da erhvervet selv nedsatte en arbejdsgruppe om emnet.
6.0 Styrket økologisk produktion			
6.1	Målrettet indsats		

	for plante-, frugt- og bærproduktion																	
		Sådan vil regeringen støtte plante-, frugt- og bærproduktionen:																
		Regeringen indfører fra 2015 et tillæg på 500 kr. pr. hektar om året til økologiske arealer med reduceret kvælstofanvendelse.	Initiativet er gennemført. Tillæg til økologiske arealer med reduceret kvælstofanvendelse blev indført som et tillæg som del af ordningen Økologisk Arealtilskud, der blev åbnet for ansøgning i 2015. I ansøgningsrunderne 2015 og 2016 er der i alt søgt om tillæg til arealer med reduceret kvælstofanvendelse på ca. 63.000 hektar. Tillægget er en del af ordningen Økologisk Arealtilskud, der er fortsat under Fødevarer- og Landbrugspakken.															
		Regeringen indfører fra 2015 et tillæg på 4.000 kr. pr. hektar om året til økologiske arealer med frugt og bær.	Initiativet er gennemført. Tillæg til økologiske arealer med frugt og bær blev indført som et tillæg som del af ordningen Økologisk Arealtilskud, der blev åbnet for ansøgning i 2015. I ansøgningsrunderne 2015 og 2016 er der i alt søgt om tillæg til arealer med frugt og bær på ca. 800 hektar. Tillægget er en del af ordningen Økologisk Arealtilskud, der er fortsat under Fødevarer- og Landbrugspakken.															
		Bedre bekæmpelse af skadegørere																
		Regeringen har afsat 1,2 mio. kr. i 2015 til at fremme godkendelsesansøgninger eller yde refusion for en del af gebyret for godkendelse af alternative sprøjtemidler.	Initiativet er gennemført, og i 2015 har der været afholdt to ansøgningsrunder under tilskudsordningen for alternative pesticider. Der indkom fire ansøgninger, og der er givet tilsagn til tre projekter med i alt kr. 922.000. I 2016 har der været afholdt en ansøgningsrunde med 1. mio. kr., hvor der er modtaget syv ansøgninger, som er under behandling.															
		Regeringen arbejder for, at flere naturlige stoffer optages på EU's økologiforordnings positivliste og dermed godkendes til at bekæmpe skadegørere på økologiske marker.	Initiativet er gennemført. Der er fra dansk side arbejdet aktivt på at få flere naturlige bekæmpelsesmidler (især basisstoffer) optaget på EU's økologiforordnings positivliste. I maj 2016 blev en række basisstoffer optaget på positivlisten (herunder agerpadderokke, sukrose og fruktose). På dansk initiativ er der desuden søgt om at få optaget natron på positivlisten. Det forventes, at den vil komme på listen i løbet af 2017. Også i forhold til adgangen til mikroorganismer, der kan anvendes som biologisk bekæmpelse, bliver der, via Miljøstyrelsens arbejde, løbende adgang til flere mikroorganismer til bekæmpelse af skadegørere i økologisk produktion.															
		Miljøministeriet gennemfører i 2015 en ændring i reglerne, som vil medføre, at visse sprøjtemidler, der kan anvendes i økologisk jordbrug, undtages fra kravet om sprøjtecertifikat.	Initiativet er gennemført, og der er med ændring af bekendtgørelse Nr. 969 af 28. juni 2016 indført følgende bestemmelse i § 4 stk. 4: <i>Særlige kategorier af plantebeskyttelsesmidler må købes og anvendes, uden at den pågældende person har en uddannelse eller uden at en virksomhed har en medarbejder med uddannelse ansat, jf. kapitel 3, eller en autorisation hertil, når dette ikke udgør en miljø- eller sundhedsmæssig risiko. Kriterierne for denne gruppe plantebeskyttelsesmidler fremgår af bilag 7.</i> Der er i bilag 7 anført kriterier for denne type plantebeskyttelsesmidler, og de relevante pesticider fremgår af en vejledning og af styrelsens hjemmeside: <i>Tabel 1. Plantebeskyttelsesmidler, der må sælges til ikke-autoriserede personer til professionel brug.</i>															
			<table border="1"> <thead> <tr> <th>Middel</th> <th>Aktivstof</th> <th>Anvendelsesområde</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Isomate CLR</td> <td>Feromoner</td> <td>Feromonforvirring. Anvendes til bekæmpelse af populationer af insekter i æble- og pæreproduktion.</td> </tr> <tr> <td>Rotstop SC Rotstop VP</td> <td>Phlebiopsis gigantea</td> <td>Bekæmpelse af rodfordærversvampen der kan optræde og opformeres fra nåletræstubbe efter fældning af træer i skovbruget.</td> </tr> <tr> <td>Flere forskellige sneglemidler</td> <td>jern(III) fosfat</td> <td>Bekæmpelse af snegle</td> </tr> <tr> <td>Trico Trico-garden</td> <td>Fårefedt</td> <td>Afskrækning af hjortevildt</td> </tr> </tbody> </table>	Middel	Aktivstof	Anvendelsesområde	Isomate CLR	Feromoner	Feromonforvirring. Anvendes til bekæmpelse af populationer af insekter i æble- og pæreproduktion.	Rotstop SC Rotstop VP	Phlebiopsis gigantea	Bekæmpelse af rodfordærversvampen der kan optræde og opformeres fra nåletræstubbe efter fældning af træer i skovbruget.	Flere forskellige sneglemidler	jern(III) fosfat	Bekæmpelse af snegle	Trico Trico-garden	Fårefedt	Afskrækning af hjortevildt
Middel	Aktivstof	Anvendelsesområde																
Isomate CLR	Feromoner	Feromonforvirring. Anvendes til bekæmpelse af populationer af insekter i æble- og pæreproduktion.																
Rotstop SC Rotstop VP	Phlebiopsis gigantea	Bekæmpelse af rodfordærversvampen der kan optræde og opformeres fra nåletræstubbe efter fældning af træer i skovbruget.																
Flere forskellige sneglemidler	jern(III) fosfat	Bekæmpelse af snegle																
Trico Trico-garden	Fårefedt	Afskrækning af hjortevildt																
6.2	Bedre adgang til næringsstoffer																	
		Sådan vil regeringen forbedre recirkulering af næringsstoffer:																
		Regeringen nedsætter en arbejdsgruppe, så myndigheder, erhverv og organisationer kan arbejde sammen om at øge økologers adgang til	Initiativet er gennemført, og arbejdsgruppen blev nedsat i 2015 med repræsentanter fra erhvervet, relevante myndigheder samt organisationerne. NaturErhvervstyrelsen var sekretariat. Arbejdsgruppen har udarbejdet en rapport med forslag til anbefalinger om bedre adgang til															

		plantenæringsstoffer, herunder særligt fra kildesorteret husholdningsaffald og organisk affald fra servicesektoren.	næringsstoffer for økologer. Siden er der i aftalen om Fødevarer- og landbrugspakken nedsat et økologisk erhvervsteam, hvortil rapporten og arbejdsgruppens forslag til anbefalinger er afleveret til videre behandling. Rapporten kan findes her: http://naturerhverv.dk/tvaergaende/oekologi/baggrund-og-fakta-om-oekologi/
		Regeringen får afdækket muligheden for tilbageførsel af næringsstoffer til økologien.	Det økologiske erhvervsteam fra Fødevarer- og landbrugspakken arbejder videre med rapport og anbefalinger fra arbejdsgruppe om bedre adgang til næringsstoffer.
		Regeringen vil i forbindelse med ressourcestrategien se nærmere på, hvordan næringsstoffer, herunder fosfor, i det organiske affald kan udnyttes bedre i økologien.	Som følge af ressourcestrategien er der sket en øget indsamling af det organiske affald til biogasanlæg, hvor det organiske affald fra husholdninger (forgæret husholdningsaffald) kan anvendes i et økologisk biogasanlæg. Miljøstyrelsen har desuden i forbindelse med ressourcestrategien iværksat projekter, der har undersøgt, om det er muligt at udvinde fosforen fra asken ved forbrænding af spildevandsslam. Projekterne er ved at blive afrapporteret. På sigt kunne det måske også blive muligt for økologerne at anvende denne fosforkilde, men dette vil forudsætte en ændring af Økologiforordningens bilag 1, da fosfor udvundet fra asken fra forbrænding af spildevandsslam ikke er optaget på Økologiforordningens bilag 1.
		Regeringen vil arbejde for recirkulering af næringsstoffer udvundet fra bl.a. byernes spildevand, så de kan genanvendes i fx økologisk produktion.	Der sker i dag en udvinding af struvit (fosfor), udvundet af spildevandet internt på rensesanlægget. Der kan arbejdes videre med, om denne form for struvit skal kunne anvendes til økologerne. Struvit er i dag ikke omfattet af Økologiforordningens bilag 1 og kan derfor ikke anvendes af økologerne.
6.3	Dansk proteinfoder		
		Sådan vil regeringen fremme udviklingen af økologisk proteinfoder:	
		Regeringen sikrer fortsat dansk deltagelse i PPP-projektet i perioden 2015-2017.	Initiativet er gennemført. I 2014 besluttede de nordiske ministre, herunder den tidligere danske fødevarerminister, at fortsætte samarbejdet om det nordiske offentlige private partnerskab (PPP) om præplanteforædling i Norden. Danmark tilkendegav således i perioden 2015 – 2017 at udvide sit partnerskab ved at bidrage i lighed med Island og Sverige. Danmark bidrager med 1,47 mio. DKK i 2015, 2,1 mio. DKK i 2016, og 2,73 mio. DKK i 2017 til budgettet.
		Regeringen afsætter i 2015 5 mio. kr. til økologisk sortsudvikling og sortsafprøvning under Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram.	Initiativet er gennemført, og af de 5 mio. kr. er der givet tilsagn til 4 projekter, samt en arbejdsplan i et andet GUDP-projekt: <ul style="list-style-type: none"> • "Fortidens ærter og bønner til fremtidens proteintilskud" • "Højere økologisk egenproduktion af protein med tidlige kløversorter" • "Samarbejde om økologisk kornforædling (SAMKORN)" • En arbejdsplan i GUDP-projektet "Danbær - bæredygtig produktion af danske bær og udvikling af højt værdiprodukter"
6.4	Udvikling af økologiske svineproduktion		
		Sådan vil regeringen fremme udviklingen af den økologiske svineproduktion:	
		Regeringen afsætter i 2015 4 mio. kr. til udvikling af økologisk svineproduktion.	Initiativet er gennemført, og Fonden for Økologisk Landbrug modtog den 14. august 2015 et forslag til udviklingsprogram for økologisk svineproduktion fra det igangsatte udvalgsarbejde, se nednefor. I 2016 blev der givet 3,7 mio. kr. til 7 projekter til udvikling af økologisk svineproduktion i regi af FØL. Projekt titler, støttemodtagere mv. kan findes her: http://www.oekologifonden.dk/det-har-fonden-stoettet/bevillingsoversigter
		Regeringen igangsætter i 2015 et udvalgsarbejde, som bl.a. skal fremme avl, produktionssystemer og afsætning.	Indsatsen er gennemført, og der blev nedsat et udvalgsarbejde med deltagelse af erhvervet og NaturErhvervstyrelsen som sekretariat. Der blev afholdt 8 møder og udvalget har formuleret et forslag til et udviklingsprogram til Fonden for Økologisk Landbrug. Udvalget udarbejdede også en rapport om udviklingsinitiativer for økologisk svineproduktion, som indgår i det økologiske erhvervsteams arbejde, der er nedsat i regi af Fødevarer- og landbrugspakken. Udvalgets rapport kan findes her: http://naturerhverv.dk/nyheder-og-presse/nyheder/nyhed/nyhed/nyt-udvalg-skal-fremme-oekologisk-svineproduktion/
		Miljøministeriet vil understøtte en smidig godkendelse af særlige	Hvad angår godkendelse af særlige staldsystemer til økologisk husdyrproduktion forventes en godkendelse at blive væsentligt smidigere

	staldsystemer for økologer til reduktion af ammoniakfordampningen og af opdrætssystemer til reduktion af næringsstofudvaskning fra folde.	som led i indførelsen af den nye husdyrbruglov. Dette ville ske i kraft af omfattende forenkling, bl.a. ved opdeling mellem produktionsanlæg og areal i forhold til godkendelse. Den nye husdyrbruglov forventes fuld implementeret i august 2017. Sammen med loven følger en dybdegående vejledningsindsats som støtte til en effektiv kommunal behandling af godkendelsessager.
--	---	---

Bilag 2: Finansiering af indsatser

Finansiering af indsatser fra SR-regeringens Økologiplan Danmark (Mio. kr.) ¹		2015	2016	2017	2018
Indsats	Fonden for Økologisk Landbrug²				
1	Eksportfremme	18,5	7	8	12
2.1	National afsætning	10	7	7	12
2.2	Køkkenomstilling		10	10	
4.2	Fremme af lokal afsætning og udvikling af fødevarer	5	3		
5.1	Omlægnings-, fastholdelses- og bæredygtighedstjek samt kompetenceopbygning for nye økologer	11	6	5	6
5.1	Ordinær bevilling til anvendelse inden for fonden formål	10	10	10	10
6.4	Udvikling af økologisk svineproduktion	4			
	Landdistriktsprogram				
2.2	Køkkenomstilling ³	28			
4.1	Økologisk Investeringssøtte ⁴	40	40,5		
4.1	Kompetenceudvikling ⁵	12			
5.2, 6.1	Økologisk Arealtilskud (samt tillæg for omlægning, frugt- og bær samt reduceret N) ⁶	870 ⁷	77 ⁸	57,4	59,4
	Andet				
2.2	Task Force for grønne indkøb i offentlige køkkener ⁹	7	5		
4.2	Økologisk Fødevarerådgivning ¹⁰	4,8			
4.3	Danmarks Innovationsfond ¹¹	25		10	
4.3	Økologiforskning i regi af GUDP og ICROFS ¹²	30	20		
6.1	Tilskudsordning for alternative pesticider ¹³	1,2	1		
6.3	Økologisk sortsudvikling og -afprøvning ¹⁴	5			

¹ Der er benyttet bevillingstal for 2015 i kolonnen med 2015-tal. Der er anvendt budgettal fra finansloven 2016 for øvrige kolonner, dog er finansiering af Økologisk Arealtilskud 2017-2020 fra Fødevarer- og landbrugspakken.

² § 24.23.06 Tilskud til fremme af økologi og 24.24.51.18 Fonden for Økologisk Landbrug.

³ På § 24.23.03.17 Kvalitetsfødevarer, økologi og netværksaktiviteter var der afsat samlet 40 mio. kr., heraf 28 mio. kr. til køkkenomstilling. Der var kun søgning for 5,4 mio. kr. af de 28 mio. kr. resten af midlerne er omprioriteret til § 24.23.03.44 Økologisk Arealtilskud.

⁴ § 24.23.03.13 Økologivisionen, investeringsstøtte.

⁵ § 24.23.03.17 Kvalitetsfødevarer, økologi og netværksaktiviteter var der afsat samlet 40 mio. kr., heraf 12 mio. kr. til kompetenceudvikling. Alle midler blev omprioriteret til § 24.23.03.44 Økologisk Arealtilskud.

⁶ § 24.23.03.44 Økologisk arealtilskud De store udsving i tilsagnsbeløbene skyldes, at tilsagnene er 5-årige.

⁷ I 2015 var midlerne fordelt med 850 mio. kr. på § 24.23.03.44 Økologitilskud og 20 mio. kr. på 24.23.03.45 Omlægningstilskud til økologisk jordbrugsbedrift. Fra 2016 er midlerne samlet på § 24.23.03.44 Økologisk arealtilskud.

⁸ I 2016 var der en stor søgning til Økologisk Arealtilskud, som finansieres ved at fremrykke op til 180 mio. kr. fra 2019 til 2016, hvilket ikke er afspejlet i tallene.

⁹ § 24.32.01 Fødevarerstyrelsen 1,7 mio. kr. i både 2015 og 2016. § 24.33.02.50 Madkulturen 5,3 mio. kr. i 2015 og 3,3 mio. kr. i 2016.

¹⁰ § 08.32.15.30 Økologiske iværksættere under Erhvervs- og vækstministeriet.

¹¹ § 19.71.01.10 Programmer under strategisk og udfordringsdrevet forskning under Uddannelses- og Forskningsministeriet.

¹² § 24.33.02.10 Udviklings- og forskningsaktiviteter inden for fødevarersektoren (GUDP).

¹³ § 24.5 Miljøbeskyttelse.

¹⁴ § 24.33.02.10 Udviklings- og forskningsaktiviteter inden for fødevarersektoren (GUDP).